FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „*Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej*"

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Mińsk, gub. mińska, Cesarstwo Rosyjskie; obecnie Białoruś

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Губернский музей при Губернском Статистическом Комитете в Минске (Muzeum gubernialne przy Gubernialnym Komitecie Statystycznym w Mińsku)

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

Muzeum publiczne

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Muzeum publiczne, związane z działalnością jednostki administracji gubernialnej. Zbiory zróżnicowane: archeologiczne, etnograficzne, przyrodnicze i przemysłowe

Daty działalności / zakres czasowy:

1867–1909

Dostępność

Ograniczona, po otrzymaniu specjalnego zezwolenia

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Patrymonialna

Rodzaj pamięci

Kulturalna o wymiarze lokalnym; cywilizacyjna o wymiarze lokalnym; religijna prawosławna; narodowościowa rosyjska, ale z wkładem polskim i białoruskim

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

Obszar kultury: obiekty archeologiczne, numizmaty i medale /obszar kultury: rękopisy, starodruki /obszar artystyczny: malarstwo, rzeźba, wyroby rzemiosła artystycznego /obszar cywilizacji technicznej: wyroby lokalnego przemysłu/ obsar natury: okazy zoologiczne i florystyczne

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	Nie istnieje	X

DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	X	X
GODZINY OTWARCIA	X	X
DYREKTORZY	X	X
ZARZĄDCA	X	Gubernialny Komitet Statystyczny w Mińsku
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowany)	X	X

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

Nie odnotowano

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Brak szczegółowych danych

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Gubernia mińska

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

- Gubernialny komitet statystyczny w Mińsku. Powołano te jednostki postanowieniem Senatu z 28 I 1835 r., zaś reorganizowano w 1852, 1858 i 1860 r. Oprócz funkcji stricte statystycznych komitety miały od 1860 r. za zadanie: „контролю науки и людей специальных, и придать сим комитетам характер не обыкновенных административных, а официально-ученых учреждений. Цель эта может быть достигнута введением в состав комитетов посторонних членов из лиц неофициальных, но по положению своему в обществе могущих содействовать всестороннему изучению и исследованию состояния губернии". Zlikwidowany został w 1918 r.;

- Henryk Ch. Tatur (zob. biogram w tabeli poświęconej jego muzeum).

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Brak szczegółowych danych

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Zob. rubryka: Założyciele

Szczegółowa historia instytucji

Muzeum zostało założone przy Komitecie statystycznym w 1867 r. Jego osnową stały się zbiory przekazywane z miejscowego Muzeum Gospodarki Leśnej.

Szczyt rozwoju placówki przypadł na 2 poł. lat 70 i lata 80 XIX w. Było to związane m.in. z aktywnością H. Tatura, a także wsparciem ówczesnych gubernatorów. W 1889 r. N. Petrow uznał omawiane muzeum za najlepsze pośród wszystkich odwiedzanych przez niego w Północno-Zachodnm Kraju. Już wówczas jednak placówka borykała się z poważnymi problemami, między innymi brakiem przestrzeni ekspozycyjnej i systematycznego finansowania.

W praktyce muzeum zaprzestało działalności na przełomie XIX i XX w. Rozpoczął się proces przekazywania kolekcji różnym instytucjom (zob. rubryka: Zbiory).

Pozostałości zbiorów w 1909 r. zostały oddane do miejscowego Muzeum cerkiewno-archeologicznego.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

Osnową kolekcji stały się zbiory przekazywane z miejscowego Muzeum Gospodarki Leśnej. Wśród nich były obiekty związane z gospodarką leśną oraz niewielke kolekcje ornitologiczna i mineralogiczna. W późniejszym czasie, ostatnią z wymienionych znacznie rozszerzył miejscowy miński kolekcjoner, Szymkiewicz.

Jednak podstawowe znaczenie dla rozwoju zbiorów miały przekazy ze strony Henryka Tatura i mińskiego krajoznawcy Raznarowicza. Działalność muzeum podtrzymywali także mińscy gubernatorzy, W. M. Tokarow i W. I. Czarikow. Należy przy tym podkreślić, że bogate zbiory Tatur przekazał w depozyt.

Według relacji N. Petrowa z 1889 r., dzięki ofiarności H. Tatura w muzeum znajdowały się między innymi liczne i ciekawe wyroby pozyskiwane z wykopalisk, w tym z kurhanów. Wśród nich były wyroby kamienne, brązowe i złote, a także czarnofigurowa grecka amfora.

Z kolei ważną kolekcję etnograficzną ofiarował placówce etnograf i archeolog, członek korespondent moskiewskiego Towarzystwa Archeologicznego, R. G. Ignatiew.

Co ciekawe, w 1 poł. 1878 r. informacje o napływie darów systematycznie były publikowane na łamach czasopisma: „Минские губернские ведомости". Właśnie stamtąd wiadomo, że każda rzecz, która trafiała do muzeum była opatrywana etykietką z określeniem miejsca znalezienia i nazwiskiem poprzedniego posiadacza.

Na przełomie XIX i XX w. kolekcje z mińskiego muzeum przekazano do wileńskiego Muzeum przy Publicznej Bibliotece, a także moskiewskich muzeów Daszkowskiego i Rosyjskiego Etnograficznego.

Pozostałą część zbiorów, w tym rękopisy przekazano w 1909 r. do miejscowego Muzeum cerkiewno-archeologicznego Niektóre obiekty zaginęły.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Brak

Strategia pozyskiwania zbiorów

Dary, przekazy

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

H. Ch. Tatur R. G. Ignatiew

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Ekspedycje archeologiczne osób związanych z muzeum (w tym H. Tatura), które przyniosły zapoznanie się z 14 tys. kurhanów rozmieszczonych na terenie guberni.

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

W 1879 r. przekazanie po Wystawie antropologicznej w Moskwie obiektów do tamtejszego Muzeum Antropologicznego; Na przełomie XIX i XX w. kolekcje z mińskiego muzeum przekazano do wileńskiego Muzeum przy Publicznej Bibliotece, a także moskiewskich muzeów Daszkowskiego i Rosyjskiego Etnograficznego. Pozostałą część zbiorów, w tym rękopisy przekazano w 1909 r. do Muzeum cerkiewno-archeologicznego Niektóre obiekty zaginęły.

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

Funkcjonowała od 1867 r. do przełomu XIX/XX w.

Wystawy czasowe

1879 – obiekty z muzeum wysłane zostały do Moskwy na wystawę antropologiczną

1888 – obiekty archeologiczne wysłane zostały do Moskwy do tamtejszego Towarzystwa Archeologicznego w celu czasowej ekspozycji. Niektóre z obiektów zostały wówczas uszkodzone co wywołało niezadowolenie właścicieli.

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Brak danych

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Brak danych

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Brak szczegółowych danych

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Gubernia mińska, goście z zewnątrz

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

W VII 1888 r, przybył do muzeum współpracownik moskiewskiego Towarzystwa miłośników przyrodoznawstwa, antropologii i etnografii K. Ikow:

W VIII 1889 r. odwiedził muzeum znany kijowski historyk i muzealnik N. Petrow

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

- Грабянчук І.В., *Музеі пры губернскіх статыстычных камітэтах у Беларусі (другая палова XIX– пачатак XX ст.)*, „Веснік Палескага дзяржаўнага ўніверсітэта". Серыя грамадскіх і гуманітарных навук, 2009, nr 1, s. 54–61.

- Гужалоўскі А., *Нараджэнне беларускага музея*, Мінск 2001.

- Игнатьев, Р. Г., *Музей при Минском губернском статистическом комитете*,

- *Минская губерния: государственные, религиозные и общественные учреждения (1793–1917)*, Минск 2006.

- „Минские губернские ведомости", 1878, 28 I, s. 57-58; 4 II, s. 74; 11 II, s. 86–87; 18 II, s. 101–102; 25 II, s. 110; 4 III, s. 134; 11 III, s. 146; 18 III, s. 165; 1 IV, s. 192 [non vidi, cyt. za: Грабянчук І.В., *Музеі пры губернскіх статыстычных камітэтах у Беларусі (другая палова XIX– пачатак XX ст.)*, „Веснік Палескага дзяржаўнага ўніверсітэта". Серыя грамадскіх і гуманітарных навук, 2009, nr 1, s. 54–61].

- *Музейное дело России* [изд. 3], под ред. М.Е. Каулен, И.М. Коссовой, А.А. Сундиевой. Москва 2010.

- *Отчет о деятельности Минского губернского статистического комитета за 1887 г.*, Минск 1888.

- *Памятная книжка Минской губернии на 1878 г.*, Минск 1878.

- Петровъ Н., *Изъ путешествія въ сѣверо-восточный край*, „Кіевская Старина", R. VIII, 1889, t. XXV, s. 464–476.

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Brak danych

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Brak danych

Ciekawe cytaty

„Przy statystycznym komitecie znajduje się wystawa wytwórczości rękodzielniczej i produkcji fabrycznej w mińskiej gubernii i porządne muzeum starożytności pierwotnych. Takich muzeów nie spotykałem w innych innych komitetach statystycznych Północno-Zachodniego kraju […] Muzeum to w praktyce stworzone dzięki staraniom osoby prywatnej, polskiego posiadacza ziemskiego z ihumeńskiego powiatu, Henryka Tatura" (Петровъ Н., *Изъ путешествія въ сѣверо-восточный край*, „Кіевская Старина", R. VIII, 1889, t. XXV, s. 468).

UWAGI:

Niewątpliwie cenne będzie dla rozszerzenia wiadomości o tym muzeum przestudiowanie lokalnej, mińskiej prasy (np. czasopisma „Минские губернские ведомости"). Niestety, jest ona słabo dostępna.

OPRACOWANIE:

Autor opracowania**:**

Dariusz Dąbrowski

Data sporządzenia karty:

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

IV 2019 r. - Białoruś

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	